

Ukryta ręka Waszyngtonu w wojskowym zamachu stanu w Gabonie

6 września 2023

Zaledwie miesiąc przed wojskowym puczem w Gabonie, państwie znajdującym się w środkowej Afryce, wpływowy „Foreign Policy” ostrzegał przed wojskową ekspansją Chińskiej Republiki Ludowej na różnych kontynentach. Pomimo tego, iż Pekin posiada jak na razie jedynie jedną zagraniczną bazę wojskową, bazę w Dżibuti, a Waszyngton ma ich jakieś 750 razy więcej, amerykańskie media wykorzystują chińską ekspansję gospodarczą, opartą również o inwestycje w porty morskie, do straszenia czerwonym zagrożeniem, tym razem nie płynącym z Moskwy jak miało to miejsce w okresie zimnej wojny, lecz z Pekinu.

„Foreign Policy” posiłkuje się chińskim prawem, które nakazuje, aby cywilne porty zapewniały wsparcie logistyczne dla marynarki wojennej ChRL. Na podstawie tego ustawodawstwa napisano cały artykuł, w którym analitycy amerykańscy oraz brytyjscy starają się odgadnąć, w którym państwie powstanie kolejna zagraniczna chińska baza wojskowa. Ponieważ państwo Gabon jest jednym z tych, w którym Pekin inwestuje w

infrastrukturę portową, sugerują oni, że właśnie to ten kraj może stać się jednym z kolejnych miejsc na infrastrukturę wojskową Pekinu.

Zacytujmy fragment tekstu FP: „Chiny budują porty od Mauretanii na południe wokół Afryki Zachodniej, przez Zatokę Gwinejską, aż po Kamerun, Angolę i Gabon. Baza w Afryce Zachodniej lub Środkowej byłaby śmiałym posunięciem dla marynarki wojennej, która wciąż zdobywa swoje umiejętności na błękitnych wodach zaledwie 15 lat po tym, jak nauczyła się działać z dala od domu, w misjach antypirackich w Zatoce Adeńskiej. Bazy na Atlantyku zapewniłyby marynarce wojennej Chin względną bliskość Europy, Cieśniny Gibraltarskiej i kluczowych transatlantyckich szlaków żeglugowych. [...] Baza chińskiej marynarki u wybrzeży Atlantyku źle wpłynęłaby na porządek morski Waszyngtonu i Brukseli i odesłałaby planistów z powrotem do [map i] przyrządów kreślarskich”.

Pomimo wymienienia Gabonu jako jednego z miejsc, gdzie Chińczycy inwestują w porty morskie, artykuł ten bynajmniej nie sugeruje, że Gabon będzie pierwszą czy też jedną z ważniejszych możliwych opcji dla Chin jeżeli chodzi o zagraniczną bazę. Dużo wyżej „Foreign Policy” stawia na przykład lankijską Hambantotę, pakistański Gwadar, kameruńskie Kribi czy też kambodżańskie Ream. Wyżej stawia także Batę w Gwinei Równikowej, która leży w bezpośrednim sąsiedztwie Gabonu. A więc sytuacja w tym kraju wpływać będzie także na sytuację w GR, gdzie podobnie jak w Gabonie od wielu dekad rządzi ten sam polityczny klan.

Stosunki dyplomatyczne Chińskiej Republiki Ludowej i Gabonu sięgają połowy lat 70. XX wieku kiedy to ten afrykański kraj zdecydował się zerwać relacje z Republiką Chińską na Tajwanie i nawiązać je z Chinami kontynentalnymi. Od tamtej pory kraje te są sobie bardzo bliskie.

Od 2009 roku Chiny są największym partnerem handlowym Gabonu. 63% towarów eksportowanych na zagraniczne rynki przez

afrykański kraj trafia właśnie do Państwa Środka. 75% z nich stanowią węglowodory, głównie ropa naftowa. Gabon wysyła do Chin także mangan, niezbędny do produkcji baterii do samochodów elektrycznych oraz innych towarów zaawansowanych technologii, a także drewno – ponad połowa komercyjnych obszarów leśnych w Gabonie zarządzana jest przez chińskie firmy.

22% zapotrzebowania na niezwykle istotny surowiec do transformacji przemysłu samochodowego, a więc mangan Pekin pozyskuje z Gabonu. Jeżeli chodzi o ropę naftową i drewno liczby te już nie wyglądają aż tak okazale – kolejno 1% i 1,3% zapotrzebowania na te surowce trafia do państwa ze stolicą w Pekinie z afrykańskiego kraju. Jednak sektor naftowy, drzewny i metalowy to nie jedyne obszary kooperacji Pekinu z Libreville.

W kwietniu bieżącego roku obalony przez dyktaturę wojskową prezydent tego afrykańskiego kraju gościł w chińskiej stolicy, gdzie spotkał się z przywódcą chińskim Xi Jinpingiem. Podczas wizyty Bongo Ondimby doszło do podpisania deklaracji o współpracy w obszarach takich jak budowa infrastruktury, rolnictwo, energetyka, górnictwo, turystyka oraz zmiany klimatu. Podczas tych rozmów doszło także do deklaracji strony afrykańskiej co do „przeciwstawiania się hegemonii, polityce siły i nadużywaniu wartości demokratycznych do ingerowania w wewnętrzne sprawy innych krajów”. Już na pierwszy rzut oka deklaracja ta wygląda na sprzeciw wobec polityki mocarstw zachodnich, na czele ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej.

Gabon w 2018 roku dołączył do flagowej inicjatywy geoeconomicznej Pekinu – Nowego Jedwabnego Szlaku czy też Inicjatywy Pasa i Szlaku. Jak zauważa Global Times „Gabon tradycyjnie przyjaźni się z Chinami, a także jest jednym z najbardziej pokojowych i stabilnych krajów na kontynencie [afrykańskim] – osiągnął także niezwykle rozwój gospodarczy.” Dodają następnie: „Gabon posiada zasoby naturalne, takie jak

ropa naftowa i lasy a oprócz tradycyjnego handlu kraj ten również zainteresowany jest współpracą z Chinami w dziedzinach takich jak gospodarka morska i cyfrowa”.

Prezydent Xi podczas spotkania z przywódcą gabońskim przyznał, iż: „W ciągu ostatniego półwiecza dzięki zaangażowaniu i rządów pokoleń przywódców po obu stronach, przyjaźń chińsko-gabońska pozostała niezachwiana jak nigdzie indziej. W świecie przechodzącym głębokie zmiany Chiny i Gabon wspierały się nawzajem w rozwijaniu wspólnych interesów i podtrzymywaniu międzynarodowej uczciwości i sprawiedliwości”.

Podczas spotkania afrykańskiego i azjatyckiego przywódcy podniesiono rangę wzajemnych relacji z kompleksowego partnerstwa kooperacyjnego do kompleksowego strategicznego partnerstwa kooperacyjnego. Jest to najwyższa ranga stosunków dwustronnych Pekinu poza relacjami z Rosją i Pakistanem.

Stosunki w randze partnerstwa strategicznego z Chinami leżą w interesie Gabonu dlatego, iż m.in. planuje on w ramach Programu Strategicznego Emergent Gabon (PSEG) do 2025 roku stać się rynkiem wschodzącym. Plan ten ma na celu przede wszystkim dywersyfikację gospodarki oraz zmniejszenie zależności od ropy naftowej, która jest najistotniejszym zasobem gabońskiej gospodarki. Chińczycy w planie na rok 2025 mają odegrać kluczową rolę, jednak dojdzie do tego tylko wtedy jeżeli pomiędzy tymi stronami dojdzie do nawiązania strategicznego partnerstwa, co właśnie w roku 2023 nastąpiło.

„Global Times” w swoim tekście, jak się wydaje, wygłasza prorocze słowa, cytując wypowiedź Li Haidonga, profesora w Instytucie Stosunków Międzynarodowych na Chińskim Uniwersytecie Spraw Zagranicznych: „Stany Zjednoczone z pewnością wprowadzą więcej niepewności do udanych stosunków chińsko-afrykańskich, ponieważ polityka Waszyngtonu nie jest napędzana życzliwością, aby pomóc Afryce w modernizacji, ale ma na celu konfrontację z Chinami i Rosją”.

Niemal dokładnie w momencie kiedy prezydent Gabonu przebywał w Pekinie w jego kraju rozpoczynały się manewry wojskowe Judicious Activation 23, w których udział wzięli żołnierze amerykańskiej marynarki wojennej, ich koledzy z Korpusu Piechoty Morskiej oraz afrykańskiego dowództwa Pentagonu – AFRICOM-u. Całość była koordynowana z Departamentem Stanu USA. Celem tych ćwiczeń było m.in. „wzmocnienie relacji pomiędzy Departamentem Stanu USA, Departamentem Obrony oraz siłami zbrojnymi państwa przyjmującego”, a więc Gabonu. Amerykanie podczas manewrów kooperowali z Gabończykami. Ze strony kraju afrykańskiego udział w ćwiczeniach wzięła Gwardia Republikańska, na której czele od 2019 roku stoi Brice Clotaire Oligui Nguema, aktualnie prezydent tego kraju i przywódca junty wojskowej, która obaliła demokratyczne władze Gabonu.

Formacja bezpieczniacka, której dowódca został kilka dni temu dyktatorem Gabonu, prowadziła z Amerykanami w kwietniu bieżącego roku, w ramach Judicious Activation 23 „wymianę informacji na temat surwiwalowej podstawowej pomocy lekarskiej”. Podporucznik Jason Mounombo z formacji Nguemy zakomunikował, że „wymiana ta była bardzo ważna dla gabońskich formacji siłowych i bardzo chciałby, aby w przyszłości ponownie do niej doszło”.

Dowódca plutonu w Zespole Bezpieczeństwa Antyterrorystycznego z amerykańskiej floty w Europie kapitan Connor McMahon stwierdził, iż dzięki tym ćwiczeniom demonstrują oni kluczowe aspekty misji – aktywację w krótkim czasie, przenoszenie personelu i sprzętu oraz środków wspomagania, a także zdolność do wzmocnienia amerykańskiej ambasady. Dodał także że jest to doskonała okazja do przeprowadzenia szkolenia z Marine Security Guards w Libreville i wymiany informacji z „gabońskimi formacjami partnerskimi”.

Kilka minut po tym jak komisja wyborcza Gabonu ogłosiła w środę 30 sierpnia 2023 roku, że Bongo Ondimba zostanie prezydentem na trzecią kadencję, oficerowie wojska gabońskiego

dokonali przewrotu politycznego, zamykając przywódcą swojego kraju w areszcie domowym i unieważniając wyniki wyborów. Wybrany przywódca junty Oligui Nguema to dowódca Gwardii Republikańskiej, która jest najpotężniejszą organizacją bezpieczeństwa w tym afrykańskim kraju.

Nguema jest blisko związany ze Stanami Zjednoczonymi, o czym już wspominałem w tym artykule. Wojsko Gabonu jest bliskim sojusznikiem i partnerem USA. W 2019 roku na przykład to właśnie z terytorium tego państwa Pentagon dokonał projekcji siły w celu potencjalnego udzielenia wsparcia w razie niepokojów społecznych w Demokratycznej Republice Konga. Po przybyciu siły zbrojne Stanów Zjednoczonych weszły w bliską kooperację z Gwardią Republikańską oraz ambasadą USA w Libreville. Ówczesny prezydent Stanów Zjednoczonych Donald Trump zezwolił na rozmieszczenie sił USA w Gabonie ze względu na wybory w DRK. Ponieważ w ich trakcie nie doszło do aktów przemocy, których amerykańanie się spodziewali, a które mogły zagrozić zdrowiu i życiu obywateli USA, siły reagowania Pentagonu z Rogu Afryki zostały wycofane do Camp Lemonnier w Dżibuti. Był to jednak przykład ścisłej i partnerskiej współpracy pomiędzy Amerykanami a Gwardią Republikańską.

Innym przykładem bliskiej kooperacji Pentagonu i sił zbrojnych Gabonu były manewry Central Accord, które odbyły się w tym afrykańskim kraju w roku 2016. Jak zauważyła wówczas ambasador USA w Libreville: „Wielonarodowa współpraca w ramach Central Accord 2016 w Libreville w Gabonie daje mi ogromną dawkę pewności, że będziemy lepiej przygotowani i lepiej wyposażeni, aby wspólnie stawić czoła wyzwaniom przyszłości”.

Podczas otwarcia szkolenia głos zabrali szef sztabu generalnego gabońskich sił zbrojnych gen. Olame Ndong Ferdinand Gaspard, sekretarz ministerstwa obrony wiceadmirał Gabriel Mally Hodjoua oraz właśnie ambasador USA Cynthia Akuetteh. Jak podawał serwis „Defence Web” manewry te „oprócz wsparcia logistycznego i medycznego, [...] miały na celu budowanie partnerstwa i wartości między narodami”. Po otwarciu

ćwiczeń szef sztabu generalnego afrykańskiego kraju gen. Olame zaprosił Amerykanów na wydarzenia kulturalne i paradę wojskową. Oprócz sił zbrojnych USA i Gabonu w manewrach wzięli udział także wojskowi z Francji.

Pułkownik J. Patrick Work, dowódca 2 Brygadowej Grupy Bojowej 82 Dywizji Powietrznodesantowej zakomunikował później, iż „całe to szkolenie pozwoliło naszemu zespołowi zbudować relacje z francuskimi siłami ekspedycyjnymi i siłami gabońskimi”. Dodał także iż manewry dały szansę na „udowodnienie, że możemy używać nawzajem swojego sprzętu; udowodniliśmy, że możemy działać jako jedna siła bojowa w warunkach, które sobie tam stworzyliśmy”. „Aby wygrywać w tym niepewnym świecie, ważne jest, abyśmy trenowali w tych nieznanych i złożonych środowiskach” – stwierdzić miał również Work, dodając także iż „to [szkolenie] wystawiło naszych młodych przywódców na rozwiązywanie problemów, opracowywanie własnych procesów planowania, własnych procesów operacyjnych z gabońskimi i francuskimi partnerami. Jest to bardzo trudne do powtórzenia na rodzimym podwórku”.

W styczniu 2023 roku z kolei u wybrzeży Afryki Zachodniej odbyły się najnowsze manewry Obangame Express, w których udział wzięły siły morskie m.in. z Gabonu oraz Polski. Szkolenia te sponsorowane były przez Africom a przeprowadziły je afrykańskie siły amerykańskiej marynarki wojennej. Ich celem była „poprawa współpracy regionalnej, praktyk wymiany informacji i taktycznej wiedzy specjalistycznej w zakresie zwalczania nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów oraz innych nielegalnych działań na morzu.” Jak zauważył gen Kirk Smith, zastępca dowódcy afrykańskiego dowództwa Pentagonu: „Zatoka Gwinejska jest kluczowym węzłem dla dobrobytu Afryki i całego świata ze względu na zasoby gospodarcze, które z niej wypływają i przez nią przepływają. Praca, którą wykonujemy razem w ramach szkoleń [Obangame] Express, jest ważna dla przezwyciężenia regionalnych niebezpieczeństw, które zagrażają temu dobrobytowi”.

Jak zauważa holenderska prywatna agencja wywiadowcza Dyami: „Podobnie jak w przypadku poprzednich zamachów stanu w Nigrze, Republice Środkowoafrykańskiej, Mali i Burkina Faso, siły specjalne armii Gabonu wydają się być mocno zaangażowane w zamach stanu. Siły te są szkolone i zaopatrywane przez amerykańskie siły specjalne”.

Holendrzy dodają także, iż „Stany Zjednoczone mają bliskie powiązania wojskowe z Gabonem i wykorzystują ten kraj jako bazę wypadową dla operacji w Afryce”.

Odnosnie chińskich poglądów na wojskowy pucz w tym afrykańskim kraju holenderscy prywatni wywiadowcy piszą: „Chiny i Rosja wyraziły swoje zaniepokojenie zamachem stanu. Chiny mają dobre stosunki gospodarcze z rządem prezydenta Bongo i mogą nie chcieć renegocjować umów z przywódcami wojskowego puczu”.

Jeżeli chodzi o stosunek USA do rządów junty Dyami konkluduje: „USA prawdopodobnie przyjmą bardziej neutralne stanowisko wobec przywódców zamachu stanu. Publicznie potępia pucz, ale są zainteresowani utrzymaniem Gabonu jako bazy wypadowej dla operacji w Afryce, zwłaszcza od czasu puczu w Nigrze. USA zainwestowały w ostatnich latach wiele pieniędzy i siły roboczej w szkolenie i wyposażenie gabońskiej armii”.

Według amerykańskiego Projektu Ujawniającego Korupcję i Zorganizowaną Przestępczość przywódca junty wojskowej Gabonu Brice Clotaire Oligui-Nguema w 2015 i 2018 roku kupił pod Waszyngtonem trzy nieruchomości za kwotę ponad 1 miliona dolarów amerykańskich. Za zakup posiadłości miał zapłacić gotówką. Kiedy dziennikarze spytali się go na temat tych zakupów, ten próbował ich zbyć, zasłaniając się prawem do zachowania prywatności.

W czasie kiedy elita gabońska żyje w luksusie dzięki funduszom z ropy naftowej i kupuje posiadłości na przedmieściach Waszyngtonu, co nie tyczy się wyłącznie szefa gabońskiej junty, 40% młodych Gabończyków w wieku od 15 do 24 lat

pozostaje bez pracy. Jak konkluduje brytyjski „The Independent”: „Eksperci ostrzegają, że przejęcie władzy [przez juntę] przyniesie więcej niestabilności w regionie” a fakt, że rodzina Bongo była znana z defraudacji państwowych pieniędzy, nie oznacza, że jego obalenie „da gwarancję dobrych rządów i demokratycznych przemian”.

Autorstwo: Terminator 2019

Źródło: WolneMedia.net

Źródłografia

1.

<https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/coup-d-etat-gabon-oil-champagne-china-s-geopolitical-opportunity>

2.

<https://news.cgtn.com/news/2023-04-22/The-China-Gabon-relationship-is-a-good-example-of-mutual-cooperation-1jd9TqS0mGs/index.html>

3.

<https://www.usip.org/publications/2023/08/what-know-about-gabons-coup>

4.

<https://www.dvidshub.net/video/884821/fasteur-conduct-information-exchange-gabon>

5. https://en.wikipedia.org/wiki/Brice_Clotaire_Oligui_Nguema

6.

<https://www.dyami.services/post/intel-brief-on-gabon-coup-d-etat>

7.

<https://www.defencweb.co.za/joint/diplomacy-a-peace/exercise-central-accord-2016-kicks-off-in-gabon/>

8.

<https://www.military.com/daily-news/2016/06/30/us-paratroopers-join-multinational-airborne-operations-in-africa.html>

9.

<https://www.c6f.navy.mil/Press-Room/News/News-Display/Article/3270260/international-exercise-obangame-express-2023-set-to-begin/>

10.

<http://eng.chinamil.com.cn/SIDEBAR/MostViewed/16236374.html>

11.

<https://www.dvidshub.net/news/445495/us-marines-conduct-exercise-judicious-activation-23-gabon>

12.

<https://www.aa.com.tr/en/world/china-calls-for-safety-of-gabons-president-following-military-coup/2979130>

13.

<https://www.africanews.com/2021/04/28/china-is-gabon-s-most-profitable-trading-partner-from-2009-to-2020/>

14. <https://www.globaltimes.cn/page/202308/1297335.shtml>

15.

<https://link.springer.com/article/10.1007/s13563-020-00233-4>

16.

<https://cemac-eco.finance/gabon-records-milestone-wood-export-to-china/>

17.

<https://www.aljazeera.com/news/2023/8/30/who-is-brice-oligui-nguema-alleged-coup-leader-in-gabon>

18.

<https://www.expeditionarycenter.af.mil/News/Article-Display/Article/787920/crw-airmen-reflect-on-gabon-missions-synergy/>

19 .

<https://www.independent.co.uk/news/world/africa/gabon-new-military-leader-ali-bongo-b2402357.html>

20 .

<https://www.africom.mil/article/34269/obangame-express-brings-a-multinational-approach-to-security>

21 .

<https://foreignpolicy.com/2023/07/27/china-military-naval-bases-plan-infrastructure/>

22 .

<https://www.occrp.org/en/investigations/gabons-first-family-stashed-cash-in-dc-property>

23 .

http://english.scio.gov.cn/international/exchanges/2023-04/21/content_85243921.htm

24 .

<https://global.chinadaily.com.cn/a/202304/22/WS644323fba310b6054facf1a7.html>

25 .

<https://thediplomat.com/2023/04/china-gabon-relations-get-an-upgrade/>

26 .

<https://www.africom.mil/article/31643/east-africa-response-force-deployed-to-gabon>

27. <https://www.globaltimes.cn/page/202304/1289425.shtml>

28. https://en.wikipedia.org/wiki/China–Gabon_relations

29 .

http://www.xinhuanet.com/english/2018-01/19/c_136908965.htm